

VUOITU ALIMUSRIEVTTIS LEA DAGAHAN ÁITAGIID JA VAŠI

Maŋnel go Alimusriekti doarjjui Girjasa boazosámiid Ruota bealde de lea rasisma, áitagat ja boazogoddin šaddan árgabeaivin sidjiide. Čearu jodiheaddji Matti Blind-Berg dadjá ahte dál leat eanet áitagat sámiid vuostá go goassege ovdal, ja dat čuočcá garrasit.

<https://www.avvir.no>

Elin Marakatt – Elin@avvir.no

Maŋnel logi jagi Ruota diggevuogádagas de ođđajagemánu 23. beavvi Ruota Alimusriekti celkkii duomu Ruota stáhtii ja Girjás čerrui. Čearus lea oktonas riekti bivdui ja guolásteapmái čearu eatnamiin.

Maŋnel duomu lea rasisma sámiid vuostá Ruota bealde laskan. Čearu jodiheaddji Matti Blind Berg dadjá ahte dál leat eanet áitagat sámiid vuostá go goassege ovdal. Girjás čearru vuittii Ruota stáhta vuostá. Duomus čuožžu ahte Girjás čearru Boazodoallolága paragrafa 31-34 vuodul ii dárbbas addit earáide bivdo- ja guolástanrivttiid. Ruota stáhta iige sáhte addit earáide guolástan- ja bivdorivttiid čearu eatnamiin. Duopmu celkojuvvui ovttajienalaččat.

Hušas áigi maŋnel duomu

Girjás Čearu jodiheaddji Matti Blind Berg muitala ahte lea leamaš hušas áigi maŋnel go duopmu celkojuvvui.

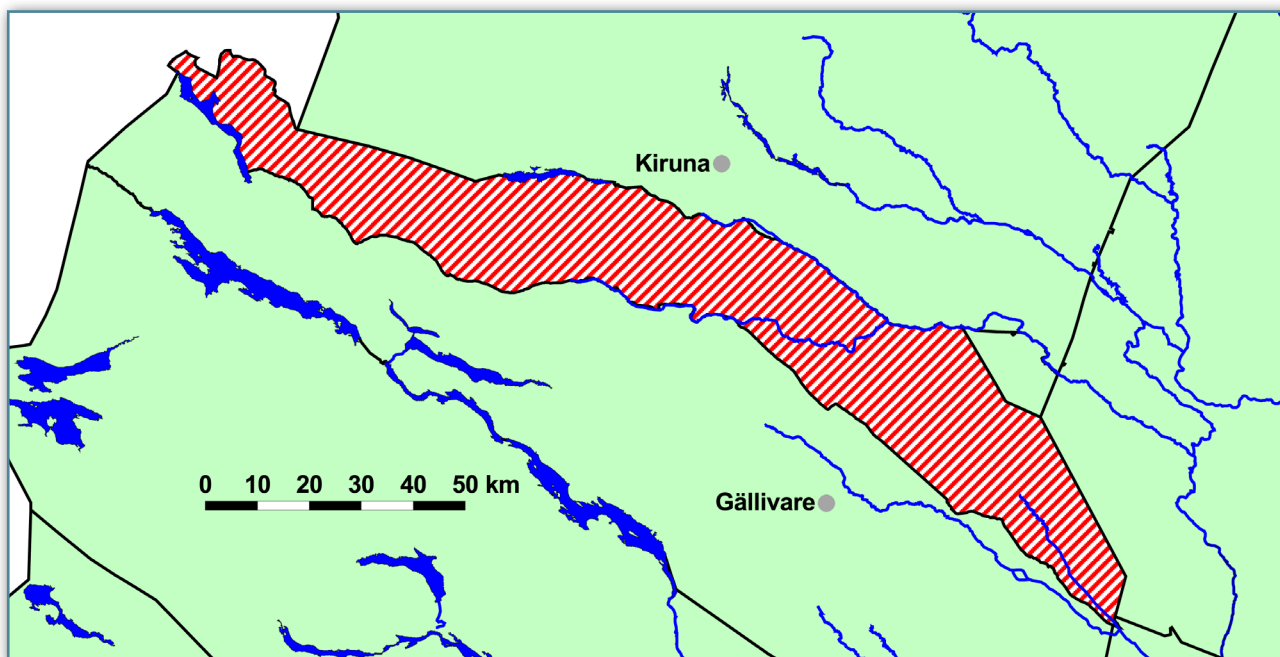

Girjás čearu jodiheaddji Matti Blind Berg dadjá ahte lea leamaš hušas áigi maŋnel go Girjása ja Ruota stáhta duopmu celkojuvvui ođđajagemánu loahpas. Dal leat áitagat ja vašši šaddan árgabeaivin čearu miellahtuide. Govva: Iselin Skum.

– Dáhpáhuvai nu olu maŋnel dan duomu nu ahte lea leamaš hušas áigi. Álggos ledje olu telefavnat ja olu mediafuomášupmi. Lea leamaš seamma hušas áigi buot čearu miellahtuide, muhto mun lean dovdan eanemusat go lean čearu jodiheaddji.

Eanet áitagat

Girjás čearu jodiheaddji Matti Blind Berg dadjá ahte sii leat vásihan eanet áitagiid sin čearu vuostá maŋnel duomu.

Girjás čearru lea gaskkal Girona ja Jiellevári. Govva: Wikipedia.

– Leat eanet áitagat min vuostá dál maŋjel duomu, dan gal sáhtta dadjat ahte lea eanet ráfehisvuohta. Lea čállon nu olu min čearu ja min birra. Olu olbmot celket iežaset oaiviliid ja dat lea dagahan ahte dovdo ahte leat eanet áitagat min čearu ja min vuostá.

Olu áitagat medias

Maŋjel duomu ledje ge garra reakšuvnmat ja áitagat čearu ja sámiid vuostá leavvan sosiála mediain ja čoahkkebáikkiin Gironis ja Jielleváris, gos Girjás čearu eatnamat leat ja gos čearu miellahtut orrot. Olusat čálle maid telefovnna áppii Jodelii anonyma áitagiid sámiide. Earret eará čállojedje goddináitagat sámiid vuostá ja áitagat ahte galget goddit bohccuid.

Báhččon bohccot gávdnon Girjásis

Lei mannan vahkus go Girjás čearu miellahtu ja boazoeaiggáda Sara Skum áhčči ja irgi gávnnaiga báhččon ja goddon bohccuid plastihkkabussiid siste sin dálveorohagas Ejeváris Oláhhtis, lulimus guovlluin Girjása dálveeatnamiin.

– Dat lei diedusge henneha váivi gávdnat báhččon bohccuid, go diehtá ahte leat biinniduvvon. Dat hal lea elliidbiinnideapmi,

dadjá son. Guokte bohcco ledje dušše báhčán ja guoddán bealleheggii ja eará bohccuid ledje njuovvan ja rihtten, dain eat gávdnan go duljiid ja čovjiid, čilge Skum. – Nu eat dieđe galle bohcco leat báhčán, muhto sáhttet leat nu olu go guhtta dehe vel eanet. Mii eat ge dieđe gean bohccot leat báhččon ge go mii eat leat gávdnan beljiid eat ge oivviid dain bohccuin.

Ovdal báhčán

Sara Skum váiddi boazogoddima politiijade. Politiiijat bohte skuteriin ja guorahalle rihkusbáikki ja sihkkaraste bázahusaid. Skum muitala maid ahte leat ovdal maid vásihan ahte suoládit ja goddet bohccuid sin dálveeatnamin Ejeváris ja Oláhhtis.

– Mii lávet garvit deike johtit bohccuiguin dálvet go diehtit ahte dáppe báhčēt ja suoládit min bohccuid. Muhto dán jagi min fertiimet deike johtit go lea nu olu muohta. Mii leat nu dolkan dán dillái ja politiiijat maid, nu ahte mii háliidit ahte veardahkkit gávdnojit.

Vašširihkkumat sámiid vuostá

Norrbottena politiiijat leat ožžon logi váidaga vašširihkkumiid birra sámiid vuostá maŋjel Girjás-duomu. Leat vašširihkkumat ja áitagat sámiid vuostá, ja dat geat váidet

rihkkumiid, jáhkket ahte Girjás-duopmu váikkuha, dieđiha Norrbottena politiija guorahallanhoavda, Emma Lindberg.

– Muhto áitagiid ja vašširihkkumiid sáhtta váttis guorahallat. Olu áitagat leat nehtas ja sáhtta váttis gávdnat vearddahkkiid, muhto mii guorahallat ja sihkkarastit láhkarihkkumiid. Mii diehtit ahte sámít leat hearkkes dilis dál maŋjel Girjás-duomu ja mii ávžžuhit olbmuid váidit buot áitagiid politiijaide, dadjá Lindberg.

Ruoŧa stáhtaministtar

Olu Ruoŧa njunuš politihkkárat, organisašuvnnat ja gielddat leat cealkán ahte rasisma ja áitagat sámiiid vuostá maŋjel Girjás-duomu eai leat dohkálaččat. Earret eará lea Ruoŧa stáhtaministtar Stefan Löfven ja kultur- ja sámeministtar Amanda Lind ja Jägareförbundet, Jiellevári, Likšu ja Johkamohki gielddat cealkán ahte rasisma sámiiid vuostá ii leat dohkálaš.

Sámerádioi ja SVT Sápmái čálii Ruoŧa stáhtaministtar Stefan Löfven ahte dat dilálašvuotta ii leat dohkálaš.

«Backa Sápmi»-joavku

Maŋjel áitagiid ráhkadii Ella-Li Spik Facebookjoavkku mas lea namman «Backa Sápmi». Doppe leaba Henrik Blind, Johkamohki Birasbellodaga sámiiid politihkkár ja sámiiid artista Sofia Jannok njunnošis. Dál «Backa Sápmi»-joavkkus leat badjel 4000 miellahtu. Ulbmil joavkkuin lea ahte galget eastadit ja čalmustahttit rasismma sámiiid vuostá. Dál joavkku njunnošat leat čoaggán badjelaš 800 nama ja sádden čálloša Girona gildii go gáibidit ahte Girona giella maid vuosttalda áitagiid ja rasismma sámiiid vuostá, nu go eará gielddat leat dahkan.

Rabas reivves, man aviisa NSD lea almmuhan, čállet ahte Girona giella galgá maid váldit ovddusvástádusa ja vuosttaldit áitagiid ja rasismma sámiiid vuostá. Joavku gáibida maid ahte Girona giella stivra galgá dahkat seamma go Jiellevári giella ja almmolaččat vuosttaldit áitagiid sámiiid vuostá.

Lei 2009:s go Girjás čearru stevdnii Ruoŧa stáhta diggerievttis Jielleváris go oaivildedje ahte sis lea oktonas riekti bivdii ja guolásteapmái čearu eatnamiin. 2020:s sii vuite Alimusrievttis Stockholmmas. Govva: Matti Berg.

Váidán áitagiid

Matti Blind-Berg čilge ahte sii leat váidán vašši-áitagiid sámiid vuostá ja sin vuostá geat leat almmuhuvvon sosiála mediain.

– Mii leat maid čohkken buot vašši-áitagiid sámiid vuostá mat leat čállon sosiála mediain, ja sádden daid Ruota Sámiid Riikkasearvá. Sii leat de čohkken buot ja váidán buot áitagiid mat leat bohtán eaŋkilolbmuin ja váidán daid Ruota politiijaide. Dal Girjas čearus vurdet viidáseappot politiijaide guorahallamiid ja sávvat ahte veardahkket, sihke suollagat ja vašuheadjit gávdnojit ja dubmejuvvojit.

– Min vuordit politiijaide guorahallamiid ja mis lea Ruota Sámiid Riikkasearvvi jurista veahkin, geas lea nana juridihkalaš máhttu gii veahkeha čearuid juridihkalaš áššiin, dadjá Girjas čearu jodiheadji Matti Blind-Berg.

Čállojuvvon anonyma áitagat sosiála median maŋnel go Girjas duopmu celkojuvvoi:

Anonyma áita Jodelis Girona guovllus (čállon ruotagillii, jorgaluvvon)

«Leat maŋemus gearddi doahttalan sámiid ja sin boazodoalu. Dál dii lehpēt álggahan soadi vai diehtibehtet.»

Anonyma áita Jodelis Girona guovllus (čállon ruotagillii, jorgaluvvon)

«Leat maŋemus gearddi doahttalan sámiid ja sin boazodoalu. Dál dii lehpēt álggahan soadi vai diehtibehtet.»

KOMMENTÁRAT MADDEL ÁITAGIID

Ruota stádaminstara Stefan Löfven kommentára.

«Maŋnel Girjas-duomu leat sámit vásihan vaši, áitagiid, ja rasismma. Dat lea hui unohas»

«Backa Sápmi»-joavkku Ella-Li Spik, Johkamohki Birasbellodaga sámi politihkar Henrik Blind ja sámi artista Sofia Jannok čállet rabas reivves Girona gildii almmuhuvvon njukčamánu 3. beavvi 2020.

«Dii jodiheadjit fertebehtet čájehit luotta álbmogii ja cealkit ahte rasisma sámiid vuostá ii lea dohkálaš. Mánŋa vahku jaskesvuoda maŋnel lea dál áigi čuožžilit gierdavaš, demokrátalaš servodahkan ja bargat vai buohkaid almmolaš rievttit doahttaluvvojit. Sámi rievttit leat olmmošlaš rievttit.»

BARGOBIHTÁT

1. Lohket reportáša: Vuoitu alimusrievttis lea dagahan áitagiid ja vaši árgabeaivin.
2. Makkár áitagiid leat boazosámit davviruočas vásihan?
3. Leatgo don vásihan unohisvuođaid, kommentáraid, rasismma ja cielaheami dannego don leat sápmelaš?
4. Maid mii sáhttit lohkat ja oaidnit sámiid birra mediain?
Ohcet áviissaid neahttasiidduin, TV-prográmmaid čađa ja sosiála mediain.
5. Gehččet TV-ođassáddagiid čađa ovttavašku. Man láhkai media máinnaša (omtale) dahje ii máinnaš olbmuid ja čearddaid?
Mo jáhkkibehtet dat váikkuha dasa mo mii oaidnit sin?
6. Man láhkai lea dát reportáša huksejuvvon? Gii lea čáli?
Guđe osiin lea reportáša ovtastuvvon (sammensatt)?
7. Čállet áviisareportáša mas loavkideapmi, mobben, rasisma ja/
dahje veahkaváldin lea dáhpáhuvvan. Reportáša galgá leat ovttastahtton goit teavstaiguin ja govaiguin.
8. Earut artihkkalis oaiviliid ja fáktáid.
9. Don áiggut nuoraidkonferánsas doallat álgosártni. Don leat ožžon 10 minuhta ággi. Fáddá lea rasisma. Čále sártni.